

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Milady Tomkové a soudců JUDr. Kateřiny Šimáčkové a JUDr. Bohuslava Hnízdila v právní věci žalobce: **P. Č.**, proti žalované: **Česká advokátní komora**, se sídlem Národní 16, Praha 1, proti rozhodnutí žalované ze dne 8. 11. 2010, č. j. 2832/10, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 13. 3. 2012, č. j. 8 A 291/2010 - 25,

takto:

- I.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- II.** Žalované **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

[1] Žalobce se v řízení před Městským soudem v Praze domáhal zrušení rozhodnutí žalované ze dne 8. 11. 2010, č. j. 2832/10, jímž žalovaná neurčila žalobci advokáta k poskytnutí právní služby.

[2] Usnesením ze dne 13. 3. 2012, č. j. 8 A 291/2010 - 25, městský soud stěžovateli přiznal částečné osvobození od soudních poplatků, a to ve výši 1600 Kč, tak, že jeho poplatková povinnost z podané žaloby činí 400 Kč. Své rozhodnutí městský soud mimo jiné odůvodnil tím, že z dokladů, které stěžovatel městskému soudu doložil, vyplývá, že jeho příjem je tvořen výlučně dávkami pomoci v hmotné nouzi (přibližně 6000 Kč měsíčně, tedy 72 000 Kč ročně) a vzhledem ke skutečnosti, že jsou tyto dávky v určité míře účelově určeny, dospěl soud k závěru, že majetkové poměry žalobce nepostačují k zaplacení soudního poplatku ve výši 2000 Kč. Městský soud dále uvedl, že pro úplné osvobození žalobce od placení soudních poplatků by musely existovat zvláště závažné důvody, které však v posuzovaném případě neshledal. I nemajetný navrhovatel by se podle závěru městského soudu měl podílet na nesení nákladů řízení podle svých poměrů, byť by výsledná výše soudního poplatku byla symbolická. Městský soud dále poukázal na způsob vedení řízení žalobcem; vzhledem k procesní aktivitě žalobce je nutné trvat na zachování jeho odpovědnosti za náklady řízení a na zaplacení soudního poplatku.

[3] Kasační stížností podanou dne 18. 4. 2012 k Městskému soudu v Praze žalobce (dále jen „stěžovatel“) napadl uvedené usnesení městského soudu. V kasační stížnosti stěžovatel vyjadřuje nesouhlas s jemu přiznaným částečným osvobozením od soudních poplatků. Své nesouhlasné stanovisko s výše předestřenými závěry městského soudu stěžovatel podpořil nejen zcela obecnými a zčásti nesrozumitelnými výtkami, ale také konkrétními námitkami vůči způsobu, jakým městský soud rozhodl o jeho žádosti o osvobození od soudních poplatků, v němž spatřuje znaky libovůle. Dále tvrdil, že v jeho věci byl použit zákon č. 303/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, retroaktivně a nesprávně.

[4] Dříve než Nejvyšší správní soud přistoupil k věcnému posouzení kasační stížnosti, hodnotil, zda tato splňuje všechny formální náležitosti. V rámci přezkumu naplnění podmínek řízení o kasační stížnosti zdejší soud v tomto případě netrval, s ohledem na specifický charakter napadeného usnesení městského soudu, na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost ani na povinném zastoupení stěžovatele advokátem. Opačný postup by totiž znamenal jen další řetězení téhož problému a nebyl by v souladu se zásadou hospodárnosti řízení (viz též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 10. 2007, č. j. 1 Afs 65/2007 - 37, všechna rozhodnutí Nejvyššího správního soudu dostupná na www.nssoud.cz).

[5] Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost stěžovatele proti usnesení městského soudu ze dne 13. 3. 2012, č. j. 8 A 291/2010 - 25, přípustnou, a jako takovou ji přezkoumal v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a dospěl k závěru, že není důvodná.

[6] Stěžovatel brojí proti tomu, že nebylo plně vyhověno jeho žádosti o osvobození od soudního poplatku za jím podanou žalobu. Nejvyšší správní soud nicméně kasační námitky stěžovatele nepovažuje za důvodné a se závěrem městského soudu o částečném přiznání osvobození od soudních poplatků, a to ve výši 1600 Kč, se ztotožňuje, neboť plně koresponduje se závěry vyplývajícími z judikatury Nejvyššího správního soudu ve vztahu k institutu osvobození od soudních poplatků.

[7] Jak již Nejvyšší správní soud ve své judikatuře několikrát konstatoval, individuální osvobození od soudních poplatků je procesní institut, jehož účelem je zejména ochrana účastníka, který se nachází v tíživých poměrech, před nepřiměřeně tvrdým dopadem zákona o soudních poplatcích, který by mu případně znemožnil přístup k soudní ochraně ve smyslu čl. 36 Listiny základních práv a svobod. Tento druh osvobození od soudních poplatků je zařazen v § 36 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, (dále jen „s. ř. s.“). Z dikce ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s. především vyplývá, že účastník může být osvobozen od soudních poplatků při současném splnění těchto tří předpokladů: a) podání žádosti o osvobození od soudních poplatků, b) podaný návrh (na zahájení řízení) není zjevně neúspěšný, c) doložení nedostatku prostředků. Mimo toto ustanovení se dílčím způsobem aplikuje rovněž ustanovení § 138 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, (dále jen „o. s. ř.“), za použití § 64 s. ř. s., podle něhož lze přiznat účastníku řízení osvobození od soudních poplatků, odůvodňují-li to poměry účastníka, a to zcela nebo zčásti. (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 3. 2010, č. j. 8 As 22/2010 - 91, či ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011 - 66).

[8] Rozšířený senát Nejvyššího správního soudu v usnesení ze dne 27. 5. 2010, č. j. 1 As 70/2008 - 74, publ. pod č. 2099/2010 Sb. NSS, ve vztahu k těmto podmínkám dovodil, že „slovo ‚může‘ užitě v § 36 odst. 3 větě první s. ř. s. ovšem dává soudu určitý, byť ve světle judikatury Ústavního soudu poměrně nevelký, prostor pro uvážení, zda i když jsou podmínky pro osvobození splněny, tj. účastník nemá dostatek prostředků a není naplněna ani negativní podmínka osvobození zakotvená ve větě druhé zmíněného ustanovení, není výjimečně namístě mu dobrodlně osvobození od soudních poplatků odeprít.

Soudní uvážení se musí řídit stejnými pravidly jako uvážení správní, tj. zejména se musí vyvarovat libovůle, rozlišovat mezi různými případy na základě racionálních, logických a nediskriminačních kritérií a posuzovat obdobné případy obdobně a různé případy různě. Tato povinnost při soudním uvážení plyne z principu materiálního právního státu (čl. 1 odst. 1 Ústavy). Znamená to, že budou-li podmínky podle § 36 odst. 3 věty první a věty druhé s. ř. s. splněny, pravidelně to povede k osvobození od soudních poplatků, a to v míře, která bude odpovídat majetkové nouzi účastníka řízení. Je proto žádoucí účastníka osvobodit jen částečně, lze-li po něm spravedlivě požadovat, aby byl jen z určité části svoji poplatkovou povinností splnil. Neosvobození bude za splnění podmínek výjimkou z pravidla, pro kterou musí existovat vážné skutkové důvody, které je soud v rámci odůvodnění svého uvážení povinen přezkoumatelně vyložit, přičemž vždy musí mít na paměti, že základním smyslem a účelem uvedeného ustanovení je zajistit rovný přístup osob k soudní ochraně, tj. výkon ústavně zaručeného základního práva.“

[9] V rozsudku ze dne 10. 5. 2012, č. j. 6 As 15/2012 - 15, pak Nejvyšší správní soud odkázal i na stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 12. 5. 2010, sp. zn. Cpjn 204/2009, podle kterého „v této souvislosti je třeba vzít v úvahu účel právní úpravy soudních poplatků, od nějž se odvíjejí i způsoby určení jeho výše v jednotlivých případech. Obecně uznávaným účelem (funkcí) soudních poplatků je zabezpečit zčásti úhradu nákladů, které vznikají státu výkonem soudnictví (fiskální funkce), omezovat podávání některých neuvážených či svévolných (šikanózních) návrhů na zabíjení soudních řízení (regulační funkce) a působit na to, aby povinní dobrovolně plnili své povinnosti (motivační funkce) - srov. např. důvodovou zprávu k zákonu č. 549/1991 Sb. nebo náleží Ústavního soudu ze dne 5. 3. 2009, sp. zn. II. ÚS 2432/08.“ Mají-li soudní poplatky zajistit výše uvedenou regulační funkci, musí soudy kromě majetkové situace účastníka řízení zohlednit i další okolnosti případu, např. v podobě procesního postupu daného účastníka v předmětném řízení, případně v dalších jím vedených řízeních před tímto soudem.

[10] V nyní posuzovaném případě tak městský soud při posuzování stěžovatelem podané žádosti o osvobození od soudních poplatků správně přihlížel k dalším okolnostem případu, tedy nejen k majetkové situaci stěžovatele. Způsob posouzení žádosti stěžovatele o osvobození od soudních poplatků ze strany městského soudu se tak Nejvyššímu správnímu soudu jeví jako správný a spravedlivý, neboť městský soud ve svém rozhodnutí dostatečně vážil konkrétní okolnosti daného případu. Nehodnotil pouze mechanicky podmínky pro osvobození od soudních poplatků podle § 36 odst. 3 s. ř. s., ale vzal náležitě v úvahu tíživé majetkové poměry stěžovatele a jeho právo domáhat se ochrany svých práv před soudem na jedné straně, a na druhé přihlídl ke způsobu a rozsahu, v jakém tak stěžovatel před soudy všech instancí činí. Městský soud tak dle názoru Nejvyššího správního soudu nijak nepochybil, pokud v mezích své diskrece určil, že v nyní posuzovaném případě má stanovená částka 400 Kč v jedné věci vzhledem k výši předmětného soudního poplatku symbolický charakter a nemůže pro stěžovatele vzhledem k jeho ročnímu příjmu ve výši 72 000 Kč představovat neúnosnou zátěž, přičemž smysl a funkce institutu soudních poplatků a odpovědnost navrhovatele za náklady, které se s vedením každého soudního řízení nevyhnutelně pojí, zůstal zachován. Skutečnost, že se stěžovatel s tímto závěrem neztotožňuje, když se domáhá určení symbolické úhrady soudního poplatku ve výši „6 či 1 Kč“, stejně jako další stěžovatelovy námítky, které nejsou vůbec způsobilé k tomu, aby byly jakkoliv samostatně posouzeny, na daném závěru nemohou nic změnit.

[11] Nejvyšší správní soud nemůže rovněž přisvědčit tomu, že by aplikace ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s. ve znění zákona č. 303/2011 Sb. byla v daném případě retroaktivní. Podle čl. II bodu 1 zákona č. 303/2011 Sb., „není-li dále stanoveno jinak, použije se zákon č. 150/2002 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, i pro řízení zahájená přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona; právní účinky úkonů, které byly v řízení učiněny přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, zůstávají zachovány.“ Z přechodných ustanovení zákona č. 303/2011 Sb. Nejvyššímu správnímu soudu zřetelně vyplývá, že nová právní úprava v případě osvobodování žalobců od soudních poplatků

se má použít i na řízení zahájená přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, což je i nyní posuzovaný případ.

[12] Uvedení minulého času v odůvodnění napadeného usnesení nemá podle názoru Nejvyššího správního soudu jakýkoli vliv na zákonnost a správnost rozhodnutí správního soudu. Nejvyšší správní soud je přesvědčen, že je zcela irrelevantní, jaký čas používají správní soudy v odůvodnění svých rozhodnutí, pokud je z rozhodnutí zřejmé, jaké věci se týká a jaký názor správní soud na danou věc zaujal – obdobně rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 8. 2011, č. j. 6 Ads 76/2011 - 22.

[13] V napadeném usnesení městský soud neměl povinnost lícit jednotlivá žalobní tvrzení, neboť řešil procesní otázku ohledně přiznání osvobození od soudních poplatků. Bližší popsání žalobní argumentace pro posouzení této procesní otázky by nepřineslo ničeho podstatného.

[14] Tvrdí-li stěžovatel, že městský soud nemůže odkazovat na rozhodnutí v jiných věcech a že Nejvyšší správní soud nemá přihlížet ke svým rozhodnutím týkajícím se stěžovatele, Nejvyšší správní soud konstatuje, že soud je vázán svou rozhodovací praxí – ve vztahu k Nejvyššímu správnímu soudu srov. ustanovení § 17 odst. 1 s. ř. s., podle kterého se musí věc předložit rozšířenému senátu Nejvyššího správního soudu, pokud senát Nejvyššího správního soudu dojde k právnímu názoru odlišného od právního názoru dříve zaujatého Nejvyšším správním soudem. Vázanost judikaturou (ustálenou rozhodovací praxí) však není absolutní, tj. soud se může od ní odchýlit, ovšem pouze za situace, kdy toto náležitě odůvodní (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 1. 2009, č. j. 1 Afs 140/2008 - 77). Tím, že správní soudy rozhodují v obdobných věcech, zejm. stěžovatelových, stejně, naplňují podle názoru Nejvyššího správního soudu zásadu rovnosti a legitimního očekávání.

[15] Nejvyšší správní soud rovněž nemůže v tomto směru přehlédnout nekonzistentnost argumentace stěžovatele, který na jednu stranu judikaturu správních soudů odmítá, v jiných případech, které jsou podle jeho názoru v jeho prospěch, se ji naopak důrazně dovolává (srov. bod 15 kasační stížnosti, v níž tvrdí, že neexistuje žádný judikát svědčící o neúspěšnosti dané žaloby). Takovýto přístup Nejvyššímu správnímu soudu dokládá účelovost postupu stěžovatele, který si „vybírá“ jen to, o čem si myslí, že je za dané procesní situace v jeho prospěch.

[16] K údajně neoprávněnému posuzování stěžovatelových kroků v jiných řízeních před městským soudem, Nejvyšším správním soudem, ve správních řízeních před žalovanou, k nesprávnému výkladu ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s. ve vztahu ke zjevné neúspěšnosti jako jediného kritéria pro nepřiznání osvobození od soudních poplatků, nemajetnosti stěžovatele Nejvyšší správní soud odkazuje na rozsudek ze dne 21. 3. 2012, č. j. 6 As 14/2012 - 14, podle něhož *„Nejvyšší správní soud naopak souhlasí s argumentací městského soudu, který popsal postup, jakým způsobem stěžovatel brání svá práva. Se stěžovatelem je nutno souhlasit v tom, že má právo bránit se krokům správního orgánu, resp. správního soudu. Ale tato obrana práv musí být podle názoru Nejvyššího správního soudu smysluplná v tom směru, aby byla efektivní a sloužila k racionální změně jeho právní sféry. Pokud stěžovatel brojí proti jakémukoli úkonu žalované nebo správního soudu, ačkoli mu tímto úkonem bylo materiálně vyhověno (bez ohledu na to, že i proti takovému rozhodnutí mu formálně svědčí právo podat správní žalobu, resp. kasační stížnost), nelze hovořit o efektivitě a smysluplnosti počínání stěžovatele v řízení před žalovanou nebo před správním soudem. Jinými slovy Nejvyšší správní soud nepovažuje za správný takový postup, který volí stěžovatel, když proti jakémukoli úkonu brojí návrhy na zahájení řízení, resp. kasační stížností, s argumentací, že tak naplňuje své ústavní právo přístupu k soudu a právo domáhat se přezkoumání úkonu správního orgánu. Soudní přezkoumání a řízení o kasační stížnosti nemá sloužit podle závěru Nejvyššího správního soudu k tomu, aby si účastník řízení „ověřoval správnost“ rozhodnutí správního orgánu, resp. správního*

soudu, ale ke účinnému domáhání se obrany před nezákonným rozhodnutím správního orgánu, resp. správního soudu, a ke nápravě takového stavu. Postup stěžovatele, kterým se domáhá „ověřování správnosti“ lze doložit i na předmětné žalobě ze dne 26. 4. 2010 směřující proti druhému rozhodnutí žalované ze dne 14. 4. 2010, č. j. 1030/10. Tímto rozhodnutí žalovaná nezprostila určeného advokáta jeho povinností vyplývajících z předchozího rozhodnutí žalované ze dne 29. 3. 2010, č. j. 799/10 (žalobně též napadeného), tudíž toto rozhodnutí se nemohlo jakýmkoli způsobem negativně projevit na právní sféře stěžovatele, protože pouze potvrdilo stav nastolený předcházejícím rozhodnutí žalované ze dne 29. 3. 2010, č. j. 799/10, o určení advokáta. Efektivní a smysluplnou obranu veřejných subjektivních práv podle Nejvyššího správního soudu nepředstavuje postup stěžovatele, který po žalované požaduje určení advokáta pro zastupování v řízení (většinou pro řízení o ústavní stížnosti před Ústavním soudem), proti vyhovujícímu rozhodnutí žalované podává žalobu, přičemž vůči jakémukoli rozhodnutí správního soudu brojí opravnými prostředky (různě stěžovatelem označenými). Proti rozhodnutím Nejvyššího správního soudu následně podává ústavní stížnost k Ústavnímu soudu, přičemž ke zastupování v řízení žádá žalovanou o určení advokáta. I proti tomuto určení dalšího advokáta brojí žalobce další žalobou ke správnímu soudu. Toto „řetězení“ správních a soudních řízení lze dokumentovat na následujícím případě. Rozhodnutím žalované ze dne 6. 3. 2008, č. j. 519/08, byl stěžovateli určen advokát. Proti tomuto rozhodnutí žalované brojil žalobou ze dne 7. 4. 2008. Usnesením Městského soudu v Praze ze dne 1. 9. 2009, č. j. 10 Ca 186/2009 - 62, nebylo žalobci přiznáno osvobození od soudních poplatků. Proti tomuto usnesení Městského soudu v Praze brojil stěžovatel kasační stížností, která byla zamítnuta rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 12. 2009, č. j. 3 Ads 108/2009 - 82. Proti tomuto rozsudku Nejvyššího správního soudu podal stěžovatel ústavní stížnost, kterou Ústavní soud odmítl usnesením ze dne 12. 3. 2010, sp. zn. I ÚS 656/10. K zastupování v řízení o ústavní stížnosti před Ústavním soudem stěžovatel žádal žalovanou o určení advokáta. Rozhodnutím ze dne 10. 3. 2010, č. j. 611/10, žalovaná určila stěžovateli advokáta JUDr. Ing. Jana Kotila. Následným rozhodnutím ze dne 6. 4. 2010, č. j. 900/10 toto určení žalovaná zrušila. Obě rozhodnutí stěžovatel napadl dalšími správními žalobami – věci jsou zapsány nyní u Městského soudu v Praze pod spisovými značkami 7 A 74/2010, 7 A 130/2011. Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 29. 11. 2011, č. j. 7 A 130/2011 - 70, je napadeno další kasační stížností stěžovatele ze dne 5. 12. 2011, věc je vedena před zdejším soudem pod sp. zn. 2 As 26/2012. Účelovost postupu stěžovatele v řízeních před krajským soudem dokládá i rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 2. 2012, č. j. 6 Ads 15/2011 - 143, v rámci kterého byl popsán přístup stěžovatele, jenž napadal i usnesení Krajského soudu v Brně, jímž byl stěžovatel osvobozen od soudních poplatků s argumentací (stěžovatel v dané věci podal celkem pět kasačních stížností proti 9 rozhodnutím krajského soudu), že o osvobození od soudních poplatků v daném řízení v minulosti nepožádal, ačkoli dalším podáním osvobození od soudních poplatků sám požadoval. Nejvyššímu správnímu soudu z jeho rozhodovací činnosti ve vztahu ke stěžovateli a Krajskému soudu v Brně je přitom známo, že stěžovatel v jiných řízeních brojil proti tomu, aby byl vyzván ke úhradě soudních poplatků, ačkoli předtím v jiných řízeních dokládal různá podání o své špatné majetkové situaci, na základě nichž by mu mělo být podle jeho názoru přiznááno osvobození od soudních poplatků automaticky bez toho, aby pro každé řízení musel svou majetkovou situaci dokládat. Poukazuje-li stěžovatel v rámci kasační stížnosti na vady doručování, proti kterým má právo se bránit, nemůže ani s tímto Nejvyšším správní soudem souhlasit. Nejvyššímu správnímu soudu je z jeho rozhodovací činnosti známo, že stěžovatel s doručováním správními soudy nesouhlasí a podává námítky neúčinnosti doručení, které jsou krajskými soudy shledány jako nedůvodné, proti čemuž stěžovatel brojí dalšími kasačními stížnostmi, které jsou nepřijatelné - srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 6. 2011, č. j. 6 Ads 68/2011 - 48. Např. v usnesení Městského soudu v Praze ze dne 6. 12. 2011, č. j. 5 A 294/2011 - 42 (jímž rovněž nebylo stěžovateli přiznáno osvobození do soudních poplatků a proti němuž stěžovatel také brojil kasační stížností, která byla zamítnuta rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 3. 2012, č. j. 6 As 10/2012 - 16) bylo popsáno, že stěžovatel trvá na nesprávnosti doručení písemnosti, ačkoli ta mu byla následně doručena správně. Nejvyšší správní soud stěžovateli neupírá možnost bránit se proti nesprávnému doručování, obranu stěžovatele však neshledává účelnou a smysluplnou v případě, kdy mu zásilka byla následně správně doručena, jak ostatně připouští stěžovatel ve své argumentaci v podání ze dne 30. 12. 2011. Totožnou argumentaci zaujímá Nejvyšší správní soud ke stanovisku stěžovatele o tom, že může požadovat nařízení jednání, na které se potom z důvodu své majetkové situace nedostaví, přičemž žádá o ustanovení zástupce. Nejvyšší správní soud je toho názoru, že stěžovateli svědčí právo účasti

na jednání soudu a že mu svědčí právo souhlasit s tím, aby bylo od jednání soudu upuštěno. Ani toto právo však nelze chápat pouze formálně bez ohledu na okolnosti případu. Účastník řízení, kterému tato práva náleží, musí podle názoru Nejvyššího správního soudu uvážit, jestli bude na jednání trvat a v tom případě se ho i účastnit, anebo nikoli. Pokud však stěžovatel trvá na nařízení jednání, ačkoli již při podání své žádosti ví, že se jednání nebude z důvodu své nemajetnosti účastnit, nesvědčí to ve smyslu výše uvedeného o smysluplném uplatňování tohoto práva. Stejný závěr Nejvyšší správní soud zaujímá i ve vztahu ke stěžovatelovým opakovaným návrhům na určení lhůty k provedení procesního úkonu, neboť stěžovatel tento institut zneužívá k tomu, aby o jeho věci a různých návrzích bylo přednostně rozhodováno bez ohledu na to, zda v řízení skutečně k nějakému průtahu došlo či nikoli.“

[17] V rozsudku ze dne 29. 6. 2011, č. j. 6 Ads 77/2011 - 34, Nejvyšší správní soud dále uvedl, že „Městský soud v Praze se správným a korektním způsobem zabyval osobou stěžovatele a jeho procesní činností v předmětném řízení i v dalších řízeních vedených před tímto soudem. Pokud by se soud v odůvodnění napadeného rozhodnutí osobou stěžovatele a jeho procesní aktivitou nezaobíral, nemohl by jeho žádost o osvobození od soudních poplatků vůbec posoudit... Uvedl-li městský soud v odůvodnění svého rozhodnutí, že stěžovatel podává také žaloby proti rozhodnutím žalované, kterým bylo jeho žádostem vyhověno a advokát určen, přičemž podle soudu de facto polemizuje se stanovenými podmínkami vyplývajícími ze zákona, byl tento postup Městského soudu v Praze na místě, neboť pouze obecně (bez vztahu ke konkrétní věci a bez konstatování správnosti a zákonnosti jednotlivých rozhodnutí žalované) charakterizoval procesní postup stěžovatele za účelem posouzení, zda stěžovatel postupuje jím zvoleným procesním způsobem z určitého, relevantního a ospravedlnitelného důvodu, nebo zda jen účelově vede „spory pro samotné spory“, jejichž vedení je mu umožněno prostřednictvím přiznávání osvobození od soudních poplatků... Tvrdí-li stěžovatel, že soud nepřihlédl k tomu, že mezi jeho náklady patří i prostředky vynaložené na samotnou komunikaci se soudem, které jsou pro osobu v hmotné nouzi značné, musí Nejvyšší správní soud poukázat na to, že Městský soud v Praze nepřiznal osvobození od soudních poplatků z důvodu, že by stěžovatel nedoložil svou nemajetnost, ale pro svévolné uplatňování práv, které ústí v zjevnou neúspěšnost návrhu... Komunikace se soudem proto může pro stěžovatele představovat značnou finanční zátěž. Jak je však Nejvyššímu správnímu soudu z jeho činnosti známo (evidenční systém Nejvyššího správního soudu vykazuje od roku 2006 celkem 213 stěžovatelových kauz), stěžovatel si komunikaci se správními soudy „usnadňuje“ zasíláním „souborných podání“, kdy do jedné obálky dá desítky různých podání vztahující se k různým řízením, často navíc fakticky adresovaným i jiným soudům (učinil tak i v posuzované věci, kdy kasační stížnost proti usnesení městského soudu byla vložena do jedné obálky spolu s třiceti jinými podáními). Jeho majetková situace mu tedy nebrání komunikovat se správními soudy, potažmo s jinými orgány veřejné moci, z tohoto důvodu není vyloučen z přístupu k soudům... Jak městský soud uvedl u odůvodnění napadeného rozhodnutí - a Nejvyšší správní soud nemá jakýkoli důvod se od jeho závěrů odchýlit - stěžovatel nemá dostatek finančních prostředků... Při rozhodování o přiznání či nepřiznání osvobození od soudních poplatků však Městský soud v Praze správně přiblížil k dalším okolnostem případu, nejen k majetkové situaci stěžovatele... Mají-li soudní poplatky zajistit výše uvedenou regulační funkci, musí soudy kromě majetkové situace účastníka řízení zohlednit i další okolnosti případu, např. v podobě procesního postupu daného účastníka v předmětném řízení, případně v dalších jím vedených řízeních před tímto soudem. Jak bylo shora uvedeno, Nejvyšší správní soud již vyslovil, že součástí posouzení specifických okolností žádosti o osvobození od soudních poplatků a individuálních poměrů žadatele je také úvaha, zda tento neuplatňuje svá práva svévolně či šikanózním způsobem (srov. shora citovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 3. 2010, č. j. 8 As 22/2010 - 91). Jakýkoli jiný závěr by byl v rozporu s účelem tohoto institutu, jenž primárně brání tomu, aby účastník řízení mohl pouze pro svou nepřiznivou majetkovou situaci uplatňovat své právo u soudu i za okolností, jež svědčí o svévoli či šikanóznímu výkonu práva anebo ústícimu do neúspěšnosti návrhu ...“ Proti tomuto rozsudku Nejvyššího správního soudu podal stěžovatel ústavní stížnost, jež byla odmítnuta usnesením Ústavního soudu ze dne 1. 11. 2011, sp. zn. I. ÚS 3034/11.

[18] Nejvyšší správní soud přitom v rozsudku ze dne 17. 1. 2012, č. j. 2 As 138/2011 - 27 (jehož účastníkem byl rovněž stěžovatel), dále uvedl, že „nemohl ani přehlédnout, že v dané věci stěžovatel žalobou brojí proti rozhodnutí České advokátní komory, kterým se mu určuje advokát k poskytování

právní služby. Podobného rázu jsou i jiné spory stěžovatele projednávány Nejvyšším správním soudem i soudy krajskými. Tyto spory přitom nejsou takového charakteru, aby měly vztah k podstatným okolnostem stěžovatelovy životní sféry. Netýkají se, a to ani nepřímě, stěžovatelova majetku, životních podmínek či jiných podobných záležitostí. Jde naopak o spory vyvolané stěžovatelovým zájmem o veřejné záležitosti a fungování veřejných institucí. Takové spory má stěžovatel plné právo vést, dává-li mu objektivní právo procesní možnosti tak činit, a musí v nich mít možnost účinně hájit svá práva. Není však důvod, aby náklady na vedení takových sporů, které je zásadně povinen bradit každý žalobce, za stěžovatele pravidelně nesl stát formou osvobození od soudních poplatků. Osvobození od soudních poplatků nemá být institutem umožňujícím nemajetným osobám vést bezplatně spory podle své libosti, nýbrž zajistit, aby v případech, kdy nemají dostatek prostředků, a přitom je na místě, aby soudní spor vedly (neboť jde o věc skutečně se dotýkající jejich životní sféry), jim nedostatek prostředků nebránil v účinné soudní ochraně (viz též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011 - 66, dostupné na www.nssoud.cz). Takovou povahu však předmětný spor nemá.“

[19] Od této argumentace Nejvyšší správní soud nemá důvodu odchýlit se ani v posuzované věci, protože je přiléhavá i pro kasační stížnost ze dne 12. 4. 2012.

[20] Tvrdí-li stěžovatel, že městský soud nepřihlédl k tomu, že mezi jeho náklady patří i prostředky vynaložené na samotnou komunikaci se soudem, které jsou pro osobu v hmotné nouzi značné, musí Nejvyšší správní soud poukázat na to, že městský soud přiznal stěžovateli pouze částečné osvobození od soudních poplatků z důvodu, že by stěžovatel nedoložil svou nemajetnost, ale proto, že neshledal zvláště závažné důvody pro plné osvobození od soudních poplatků. Jak městský soud uvedl v odůvodnění napadeného rozhodnutí – přičemž nepřiznivá finanční situace stěžovatele je Nejvyššímu správnímu soudu známa z jeho rozhodovací činnosti – stěžovatel nemá dostatek finančních prostředků, přičemž ale tato situace není takového charakteru, aby odůvodnila přiznání plného osvobození od soudních poplatků, s čímž se Nejvyšší správní soud plně ztotožňuje. Komunikace se soudem proto může pro stěžovatele představovat značnou finanční zátěž. Jak je však Nejvyššímu správnímu soudu z jeho činnosti známo (evidenční systém Nejvyššího správního soudu vykazuje od roku 2006 přibližně 510 stěžovatelových kauz), stěžovatel si komunikaci se správními soudy „usnadňuje“ zasíláním „souborných podání“, kdy do jedné obálky dá desítky různých podání vztahujících se k různým řízením, často navíc fakticky adresovaných i jiným soudům. Jeho majetková situace mu tedy nebrání komunikovat se správními soudy, potažmo s jinými orgány veřejné moci, z tohoto důvodu není vyloučen z přístupu k soudům.

[21] Brání-li se stěžovatel v neposlední řadě tím, že k samoučelným procesním návrhům není správní soud povinen přihlížet, není Nejvyššímu správnímu soudu zřejmé, ke kterým dle stěžovatele „samoučelným“ procesním návrhům by správní soudy neměly přihlížet, zvláště když prakticky vůči jakémukoli úkonu krajského soudu stěžovatel následně brojí (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 2. 2012, č. j. 6 Ads 15/2011 - 143). Stěžovatel na svých žalobách důrazně trvá a požaduje jejich věcné vyřízení bez ohledu na podmínky stanovené právním řádem České republiky, své jednotlivé žádosti o osvobození od soudních poplatků, návrhy na ustanovení zástupce či návrhy na vyslovení neúčinnosti doručení písemnosti často opakovaně urguje (jak je známo i Nejvyššímu správnímu soudu z jeho rozhodovací činnosti), a to i prostřednictvím podávání návrhů na určení lhůty podle zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů. Ke dni rozhodování Nejvyššího správního soudu je stěžovatel např. evidován jako navrhovatel přibližně v 30 věcech, v nichž se domáhal určení lhůty k provedení úkonu.

[22] Nejvyšší správní soud proto kasační stížnost stěžovatele ve vztahu k usnesení městského soudu ze dne 13. 3. 2012, č. j. 8 A 291/2010 - 25, jako nedůvodnou ze shora uvedených důvodů zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

[23] O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 120 a § 60 odst. 1 s. ř. s., neboť neúspěšnému stěžovateli náhrada nákladů řízení nepřísluší a žalované v souvislosti s řízením o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec její běžné úřední činnosti nevznikly, proto jí zdejší soud právo na náhradu nákladů řízení nepřiznal.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 17. října 2012

JUDr. Milada Tomková
předsedkyně senátu